

Kommunstyrelsen

Ordförandebeslut i brådskande ärende – Eskilstuna kommuns yttrande över Departementspromemorian Avskaffande av systemet med etableringslotsar (DS 2015:26)

Beslut

Kommunstyrelsen antar kommunledningskontorets förslag till yttrande, daterat den 9 juli 2015, och översänder yttrandet till Arbetsmarknadsdepartementet.

Ärendebeskrivning

Kommunledningskontoret har inkommit med yttrande i ärendet daterat den 7 juli 2015. Av yttrandet framgår att Eskilstuna kommun är en av remissinstanserna till Departementspromemorian Avskaffande av systemet med etableringslotsar. Enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ska Arbetsförmedlingen tillhandahålla ett eller flera valfritetssystem som ger nyanlända rätt att välja en etableringslots. Promemorian föreslår att det kravet ska upphöra att gälla den 1 januari 2016.

Den 1 december 2010 reformerades mottagandet av nyanlända invandrare genom införandet av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Syftet med etableringsreformen var att underlätta och påskynda nyanländas etablering i samhälls- och arbetslivet. Staten fick genom Arbetsförmedlingen det samordnande ansvaret för vissa nyanländas etablering. En arbetsförberedande insats som infördes i samband med etableringsreformen var införande av etableringslotsar. Enligt 11 § i etableringslagen ska Arbetsförmedlingen tillhandahålla ett eller flera valfritetssystem som ger nyanlända rätt att välja en av Arbetsförmedlingen godkänd och kontrakterad leverantör av tjänster, en s.k. etableringslots. Etableringslotsar var tänkta att fungera som en länk mellan den nyanlände och det svenska samhället och att komplettera den nyanländes kontaktnät under dennes första tid i landet. Uppgifter som lotsen enligt propositionen skulle kunna erbjuda var råd och stöd vid studie- och yrkesval, matchning, coachning, jobbsökaraktiviteter, hjälp med arbetsgivarkontakter, anskaffning av praktikplatser samt att fungera som socialt stöd.

Flera granskningar har sedan gjorts av etableringsreformens effekter och resultat. Riksrevisionen konstaterade i rapporten *Etableringslotsar – fungerar länken mellan individen och arbetsmarknaden?* att bristerna i lotstjänsten indikerade att den inte är en effektiv insats för att påskynda etablering i arbetslivet. Riksrevisionen pekade bland annat på att det inte gick att påvisa några samband mellan deltagande i lotstjänsten och de nyanländas etablering i arbetslivet. Riksrevisionen framhöll även att tjänsten har en för bred utformning i förhållande till omfattningen av tjänsten vilket bidrar till ett för lågt arbetsmarknadsfokus. En liknande synpunkt framförde Statskontoret i rapporten *Etableringen av nyanlända – en uppföljning av myndigheternas genomförande av etableringsreformen*. Vidare konstaterade Riksrevisionen att valfrihetssystemet inte fungerar som det är tänkt, vilket riskerar att påverka de nyanländas etablering.

Efter flera granskningar som har visat att etableringslotsar inte fungerar så som var tänkt och att systemet har även resulterat i en otydlig ansvarsfördelning mellan aktörerna, främst mellan Arbetsförmedlingen och etableringslotsar, något som riskerade att leda till ineffektivitet och dubbelarbete.

På grund av bristerna i systemet har Arbetsmarknadsdepartementet kommit ut med förslaget om att etableringslagens krav, att Arbetsförmedlingen som upphandlande myndighet med tillämpning av lagen om valfrihetssystem, ska tillhandahålla ett eller flera valfrihetssystem som ger nyanlända rätt att välja en av Arbetsförmedlingen godkänd och kontrakterad leverantör (etableringslots) upphör att gälla den 1 januari 2016. Enligt förslaget behövs ingen särskild insats som ersätter tjänsten etableringslots.

Arbetsförmedlingen ska fortsättningsvis erbjuda de insatser som är lämpliga utifrån den enskildes behov så att den nyanlände erbjuds individanpassade etableringsinsatser. Det bör överlämnas till myndigheten att själv avgöra om insatserna ska tillhandahållas i myndighetens egen regi eller genom anlitan av kompletterande aktörer. Detta skapar ökade förutsättningar för att de resurser Arbetsförmedlingen har till förfogande används ändamålsenligt och effektivt för att påskynda de nyanländas arbetsmarknadsetablering.

Kommunerna behåller även fortsättningsvis många viktiga uppgifter när det gäller nyanländas etablering, bland annat utbildning i svenska för invandrare, mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning samt andra insatser för att underlätta etablering i samhället. För dessa insatser får kommunerna en ersättning från staten. Den formella ansvarsfördelningen för dessa frågor ändrades således inte i och med etableringsreformen, utan är densamma som innan reformen trädde i kraft. Enligt förslaget om avskaffande av etableringslotsar kommer kommunerna inte att påverkas på ett negativt sätt. Tvärtom menar förslaget att ett minskat antal aktörer i etableringsuppdraget leder till en minskning av den upplevda otydligheten i ansvarsfördelningen mellan Arbetsförmedlingen och kommunen.

Postadress	Besöksadress Stadshuset E-post	Telefon, växel 016-710 10 00	Fax	Mobiltelefon 073-950 41 76
631 86 Eskilstuna			Webbplats	

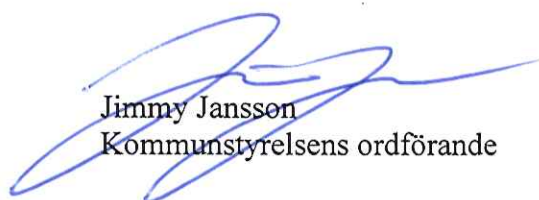
Kommunledningskontoret ställer sig bakom förslaget om avskaffande av systemet med etableringslotsar. Lotssystemet kunde inte garantera säkerhet och kvalitet med tanke på det stora antalet nya lotsar som har dykt upp och lockat en hel del nyanlända med löften som de inte kunde infria. Eskilstuna kommun har också fått en del klagomål från nyanlända som vittnat om en oseriös verksamhet inom vissa etableringslotsar. Kommunledningskontoret anser att individanpassade insatser utifrån den enskildes behov och förutsättningar är att föredra och att Arbetsförmedlingen bäst gör det i egen regi med tanke på kompetens och erfarenheter som finns bland dess personal.

Det bör dock påpekas att förslaget inte tar upp socialt stöd i tillräckligt stor utsträckning. Även om det primära målet med etableringen är arbetsförberedande insatser och arbetsmarknad är det viktigt att tänka på att behovet av ett socialt stöd under den nyanländes första tid i Sverige generellt är stort. Vidare har kommunens personal upplevt att nyanlända ofta söker information och stöd inom områden som rimligtvis bör vara Arbetsförmedlingens ansvar. En tydligare ansvarsfördelning mellan kommunen och Arbetsförmedling bör alltså göras.

Kommunledningskontoret föreslår att yttrandet antas och översänds till Arbetsmarknadsdepartementet.

Detta ordförandebeslut har fattas med stöd av 6 kapitlet 36 § kommunallagen (1991:900) och punkten 1.1 i kommunstyrelsens delegationsordning.

KOMMUNSTYRELSEN

Jimmy Jansson
Kommunstyrelsens ordförande

Beslutet skickas till:
Arbetsmarknadsdepartementet